

שבת פג: (המשנה) עד פד: (המשנה)

ביאורי מושגים

קבלת טומאה - כלי תשמישו של האדם והאדם עצמו הם החפצים היחידים המקבלים טומאה. חפץ שאינו משמש את האדם או דבר שהוא חלק מעולם הטבע - לא מקבל טומאה. התנאים נחלקו מדוע ספינה מקבלת טומאה:

התנא של המשנה: היא חלק מעולם הטבע - 'דרך אניה בלב ים',
חנניה: היא אניה כלי תשמיש של האדם - כיוון שלא ניתן לטלטלה כשהיא מלאה.
כלי עץ:
סוגי כלי עץ מתחלקים לשניים: פשוטי כלי עץ (כלים בלי יכולת קיבול), וכלי עץ עם בית קיבול.
פשוטי כלי עץ - אינם מקבלים טומאה ככלי אלא רק כמושב או משכב (כשהם מיועדים לכך, ואינם נטהרים, כלי עץ עם בית קיבול - מקבלים טומאה ככלי ונטהרים במקוה).

נפק"מ בין השיטות:

התנא של המשנה מטהר את כל סוגי הספינות.
הטהרה נובעת מעצם נוכחות הספינה בים
 לכן אופי הספינה לא משנה.

חנניה מטהר רק ספינות מעץ - הנלמדות משק, ורק ספינות גדולות שאינן מיטלטלות כשהן מלאות,
ספינה מחרס לא נלמדת משק - טמאה,
ספינה קטנה (ספינת הירדן) שניתן לטלטלה כשהיא מלאה - טמאה.

המקור לכך שכלי חרס לא מקבל טומאת מדרס:

חזקיה: 'ואיש אשר יגע במשכבו' - מקיש את המשכב לזב - כפי שלזב יש טהרה במקוה, כך גם למשכב צריכה להיות טהרה במקוה - לכלי חרס אין טהרה במקוה.

ברייתא מבית מדרשו של ר' ישמעאל:
 'כמשכב נדחה יהיה לה' - מקיש את המשכב לנידה - כפי שלנידה יש טהרה במקוה, כך גם משכב נטמא אם יש לו טהרה במקוה - לכלי חרס אין טהרה במקוה.

ר' אילעא הקשה על שני ההסברים הראשונים:
 מפץ (מחצלת מקנים) מקבלת טומאת מדרס - וזאת למרות שאיננה נטהרת במקוה - הכיצד?!
תירוצו של ר' חנינא:
 מספיק שישנו סוג מסוים של כלי עץ (עם בית קיבול) הנטהרים במקוה, כדי שכל כלי העץ יקבלו טומאת מדרס.

עיון בביאורי מושגים

רבא: 'וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו' - משמע שכשיש צמיד פתיל - הכלי טהור מכל הטומאות (מדובר בפסוק על כלי חרס).
 אם כלי חרס מקבל טומאת מדרס אין ניתן לקבוע שכלי עם צמיד פתיל טהור מכל הטומאות?!

